

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА СII, БРОЙ 17

СОФИЯ, 16 – 30 СЕПТЕМВРИ 2002 г.

ПЕНА 0,50 лв.

http://synpress.bglink.net, e-mail: synpress@bglink.net

• **Проблемът за ебтанизацията** – позицията на православен духовник и лекар

• **Митът за компютъра в Брюксел**, наречен „Звяр“

стр. 3

• **Конформизмът и православните християни** стр. 4

• **Владимир Свинтила: Християнците в града**

стр. 5

• **Съвети и духовни наставления на преп. Амвросий Оптински**

стр. 6

• **Св. Иван Чешки** – първият отшелник в Чехия

стр. 7

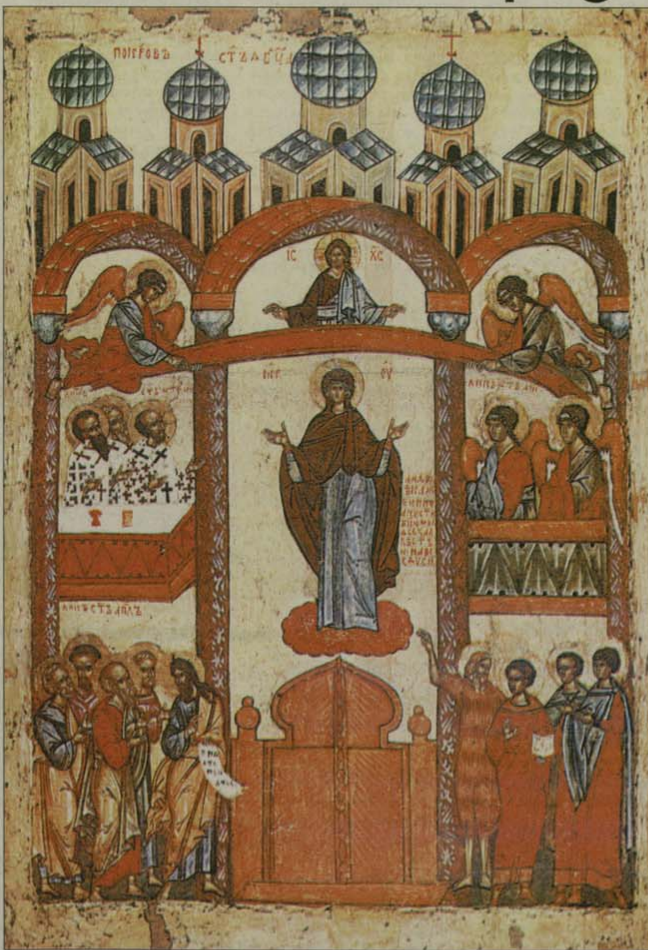
Св. Димитрий Ростовски

Знамението на Богородичния покров

В последните тежки времена, когато с умножаването на нашите грехове се увеличили и бедите ни – за да се сбъднат думите на св. апостол Павел: бедите от разбойници, бедите от сродници, бедите от езичници, бедите по градове, бедите по пустини, бедите по море, бедите между лъжебратя; когато, по думите на Самия Господ, въстана народ против народ и царство против царство, и настъпват глад, мор и трусове, когато ни притесняват нашествията на чужденци, междусобни войни и смъртоносни рани – пречистата и преблагословена Дева Мария, Божията Майка, ни дава в защита своя покров, за да ни освободи от всякакви бедите, да ни защити от глад, мор и земетресения, да ни спаси от войни и рани и да ни запази невредими под своя покров.

Знамение за това се явило в царствения град Константинопол при управлението на благочестивия цар Льв Мъдрий в преславната църква на Пресвета Богородица, намираща се във Влахерна.

Там по време на всеобщното бдени във възкресния ден на първи октомври, в четвъртия час на нощта, в присъствието на множество народ св. Андрей, юродив заради Христа, издигнал очи нагоре и видял Небесната Царица, Покровителката на целия свят, Пресветата Дева Богородица, стояща във въздуха и моляща се, сияеща със слънчевата светлина и покриваща хората със своя честен омофор. Като видял това, св. Андрей казал на своя ученик, блаже-

Покров Богородичен. Новгородска икона от XIV-XV в. Празникът е установен в Руската църква не по-късно от средата на XII в.

ния Епифаний:

– Видяш ли, брате, Царицата и Господарката на всички, моляща се за целия свят?

Свети Епифаний отговори:

– Видявам я, свети отче, и се ужасявам.

Както някога св. Йоан Богослов видял на небето велико знамение – жена, облечена в слънце, така и св. Андрей във влахерската църква, подобна на небе, видял невестната Невеста, облечена в слънчева порфира. Знамението, видяно от св. Йоан Богослов, предизобразявало премилосърдната наша Покровителка, тъй като това знамение се явило във време, когато на тайновидеца била открита гилбелта, заплашваща цялото творение: „... се явиха – каза той – светкавици и гласове, гръмотевици и трус и голяма градушка. И яви се на небето голяма поличба – жена, облечена в слънце.“ Защо това знамение, предизобразяващо пречистата Дева, не се явило преди мълниите, гръмотевиците, земетресението и градушката, когато всички стихии още били спокойни, но по време на най-страшното възлание на небето и земята? За да покаже, че нашата преблага Защитница ще ни се притече на помощ в най-тежкото време при настъпването на гибел за нас и ще ни защити от блясна на прелъстителната кратковременна светска света, от гласовете на житейската гордост и тщеславието, от гърма на висезаното нападение на враговете, от бурята на страстите и от града на заплашващото ни свие наказание за греховете. Защото, когато

всички тези бедите ни притесняват, на часа, подобно на великото знамение, се явява бързата Помощница на християнския род, запазвайки и покривайки ни със своето невидимо застъпничество. Такова „знамение е да!“ Господ „на боящите се“ от Него, „за да избегнат лицето на лъка“ (Пс. 59:6 – слав.); защото в този свят ние сме поставени като цел на стрелите. Стрелите летят срещу нас от всички страни: сдвиги са от оржията на видимите врагове, негъртеливо изповави лъка си и хвалели се в своята гордост; други – от лъка на невидимите врагове, за да осъзнаем със скръб, че не можем да понасяме бесовските стрели; трети – от нашата плът, противяща се на духа; четвърти – от лъка на праведния Божи гняв и заплахите от наказание, по думите на праведния Давид: „ако някой не се обръща, Той изостря меча Си, изпова лъка Си и го насочва, приготвя за него смъртоносни оръдия, прави стрелите Си палещи“ (Пс. 7:13,14). За да не бъдем смъртоносно узвезени от всички тези стрели и за да можем да избегнем опасността, ние е дадено знамение – покрова на пречистата и преблагословена Дева. Покрити с него като с щит, ние оставаме невредими от стрелите. Защото нашата Защитница една хиляди щитове за наша закрила, както казва за нея Светият Дух: „пийта ти е като Давидов стълп... на него всички хиляди щитове, все стрели на сили!“ (Песен на песни. 4:4).

Из „Слово на Покров на Пресвета Богородица“

Да позволим на Христос да ни свърже

Случва ми се в храма някой да ми подаде чинийка, пълна с лакомства. Чувствам се неловко. От мен се очаква да съществувам в нечия радост или скръб, а аз не познавам хората, не зная какъв е слушател, „честито“ ли да кажа или „Бог да го прости“!

Миля си, колко трогателна красота има в този съхранен обичай на приношенията и колко малко е

нужно, за да наситим прекрасната му символика със съдържание, да бъдем като едно семейство в радост и скръб. Нужно е само да останем за малко заедно и да си поговорим.

Влизаме в Църквата, за да споделим, за да сме съпричастни, за да надмогнем физическото разделение и станем части от едно цяло, а си тръгваме пак непознати и сами. Макар че Православието винаги е било и ще

остане повече мистично, отколкото социално, струва ми се, че в нашата действителност нещо трябва да се промени. Отваряйки се за Бога, да се отворим и за стаяния до нас в храма, а после и навън. Да направим крачка един към друг, да се опознаем.

Как ще разберем нещо за Бога, ако един за друг сме непознати и чужди? Как казваме, че обичаме Бога, Когото не сме видели, а не

обичаме ближния, когото сме видели? – пита апостолът на любовта (1Йоан. 4:20). „Ако любим един друг, Бог пребъдва в нас, и любовта Му е свършена в нас.“ „Бог е любов“ (1Йоан. 4:8) и Църквата Му е любов, а любовта изтича от Бога и е свързката между членовете ѝ, тя е и белегът за принадлежност към Христа и Църквата.

Най-често използваният в Новия Завет образ за Цър-

квата Христова е Тяло на Господа. Който е нейният Глава. Църквата е жив богочовешки организъм, където вярващите не просто задоволяват своите „религиозни потребности“, а и влизат в живо единство на любовта помежду си, със светиите, с ангелите и Христа.

Всяко тяло има свое самостоятелно, цялостно и единно битие, а отделните му членове са части от това тяло и участват в това битие.

Вярващите се враждат в Църквата със съдействието на благодатта Божия и личния подвиз на вяра и благочестие. Единството на Църквата е мистично, но и реално единение на всички нейни членове помежду им. „Един е Господ, една е вярата, едно е кръщение, един е Бог и Отец на всички, Който е над всички, чрез всички и във всички нас“ (Ефес. 4:5-6).

На стр. 5

Патриаршески служения

На 11 септември, една година след трагичните събития в Америка, в Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ Негово Светейшество Българският патриарх и Софийският митрополит Максим отслужи панихида в памет на загиналите при терористичния атентат. Слово преди службата произнесе Траянополският епископ Иларион, патриаршески викарий.

В заупокойната молитва участваха Негово Високопреосвещенство Средно- и Западнобългарският митрополит Симеон, Преосвещенният Траянополски епископ Иларион, Негово Преосвещенство Знеполски епископ Николай, викариен на Софийската митрополия, Високопреподобните ар-

хим. Борис, председател на църковното настоятелство при храма, и архим. Сионий, ректор на Софийската духовна семинария, храмовото духовенство и свещеници от различни храмове.

На панихидата присъстваха американският посланик Джеймс Пардо, британският посланик Изън Сутар, посланикът на Турция Хайдар Берк и посланикът на Швеция у нас Стен Аск, министрите Божидар Абрашев и Долорес Арсенова и зам.- министърът на външните работи Петко Драганов, председателят на Народното събрание Огнян Герджиков и директорът на Дирекцията по вероизповеданията към Министерския съвет доц. д-р Иван Ж. Димитров.

В навечерието на празника Въздвижение на св. Кръст Господен в храм-паметника „Св. Александър Невски“ всенощно бдение отслужат Негово Преосвещенство Траянополският епископ Иларион, патриаршески викарий.

На 14 септември в патриаршеската катедрала Българският патриарх и Софийският митрополит Максим отслужи тържес-

твена св. Литургия в съслужение с Преосвещените Траянополски епископ Иларион, Деволски епископ Теодосий, Знеполски епископ Николай, Високопреподобния архим. Йоан, протосингел на Софийската митрополия, и храмовото духовенство.

Слово за празника на св. Кръст Господен произнесе Негово Светейшество патриарх Максим.

Благодарствен молебен в Деня на София

На 17 септември, Мчци София, Вяра, Надежда и Любов, в Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ Негово Преосвещенство Траянополският епископ Иларион отслужи тържествена св. Литургия в съслужение с Преосвещените епископи Деволски Теодосий и Знеполски Николай, Високопреподобните архим. Борис и архим. Йоан, протосингел на Софийската митрополия, и храмовото духовенство.

На службата молитвено присъстваха Негово Светейшество Българският патриарх и Софийският митрополит Максим, Високопреосвещенният б. Нюйорският митрополит Геласий и Преосвещенният Левкийски епископ Павел. Проповед, посветена на празника, произнесе Траянополският епископ Иларион.

След това патриарх Максим извърши благодарствен молебен в съслужение с всички духовници по случай Деня на София. Негово Светейшество произнесе слово и преподаде своето патриаршеско благословение на сточличани.

На празника присъстваха много бого-

молци и ученици от сточлични училища.

Същия ден Негово Светейшество патриарх Максим освети параклис, посветен на св. мчци София, Вяра, Надежда и Любов, в двора на многопрофилната болница за активно лечение и спешна помощ „Пирогов“. В службата в съслужение участваха Негово Високопреосвещенство б. Нюйорският митрополит Геласий, Преосвещените епископи Левкийски Павел и Знеполски Николай, Високопреподобният архим. Йоан и свещениците при храм „Покров Богородичен“.

За благолепето на службата допринесе и хорът към сточличния храм „Покров Богородичен“.

Слово произнесе Негово Светейшество патриарх Максим.

На службата присъстваха министърът на здравеопазването Б. Финков, ректорът на Медицинска академия проф. Вл. Овчаров, изпълнителният директор на болницата д-р Спасков и кметът на сточлицата Стефан Софянски.

ЦВ

Вести от Видинска епархия

На 8 септември, Рождество на Пресвета Богородица, в Берковица по традиция тържествено отбелязват празника на града.

Големият църковен празник започна с тържествена св. Литургия в храма, посветен на честваното събитие. Берковският храм „Рождество на Пресвета Богородица“ е обявен и за паметник на културата. Службата извърши Негово Високопреосвещенство Видинският митрополит Дометиян в съслужение с Преосвещенния Бранички епископ Амвросий, викарий на Видинската митрополия, храмовото духовенство и свещеници от града. На клироса пяха монасите от Клисур-

ския манастир о. Антим и о. Антоний.

След св. Литургия митрополит Дометиян произнесе възхилено слово, след което благослови новопостроената чешма в двора на църквата.

Тържествата продължиха с празнична програма в центъра на града. Поздравителни слова произнесоха Видинският митрополит Дометиян, кметът на града д-р Иван Флоресков и народният представител на НДСВ за областта.

Официален гост на празника беше и архиепископ Антонио Менини, папски нунций в България.

ЦВ

Конференция за мир в Италия

От 31 август до 4 септември Негово Високопреосвещенство Старозагорският митрополит Галактион взе участие във Всемирната конференция за мир и диалог между народите в гр. Палермо, Италия. Митрополит Галактион изнесе доклад на тема „Монашеството, основа на вяра и ди-

алог“. В конференцията участваха представители на различни вероизповедания. Православната църква беше представена също от митрополити от Румъния, Гърция, Русия и други.

Йеромонах ХАРАЛАМПИЙ (Ничев)

Обява

Храм „Св. Архангел Михаил“ – с. Пелишат, Плевенска епархия, се нуждае от средства за основен ремонт на храма.

Банковата ни сметка е:

ДСК – гр. Плевен, № 1005692916 Б.К. № 30014013.

Църковното настоятелство при храма

Академично тържество в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

На 12 септември в Аулата на Богословския факултет бе представена книгата на проф. д-р Стефан Мутафов „Светлите – покровители на професите, социалния статус и здравето“.

Тържеството откри деканът на факултета доц. д-р Иван Желев Димитров.

Известният български учен, психоневролог,

антрополог и дефектолог проф. д-р Стефан Мутафов е възпитаник на Софийската духовна семинария.

Проф. д. т. н. Димитър Киров представи книгата на проф. Мутафов пред аудиторията от духовници, преподаватели и студенти от факултета. Той подчерта значението на монографията като ценно историко-агнографско изследване, изкуствоведчески и кул-

турологичен труд.

Официални гости на академичното тържество бяха Негово Преосвещенство Траянополският епископ Иларион, патриаршески викарий, Негово Високопреподобие архим. Сионий, ректор на Софийската духовна семинария, о. д-р Пётър Гарета и доц. Ангел Кръстев, преподавател в Шуменския богословски факултет.

Срещи с йеромонах Анатолий (Берестов) в София

На 18 и 19 септември със съдействието на Софийската св. митрополия бяха организирани срещи-беседи с йеромонах Анатолий (Берестов).

Отец Анатолий е доктор на медицинските науки, професор към катедрата по невропатология към Руския държавен медицински институт, ръководител е на Рехабилитационния душепопечителен център „Св. Йоан Кронщадски“ към Крутищкото подворие за лица, пострадали от наркомания, окултни учения и от тоталитарни секти.

Първата вечер в залата на Митрополията бе из-

несена лекция на тема „Окултната заплаха“.

На 19-и темата на срещата-беседа бе проблемът за наркоманията. След като изнесе потресаващи факти, разкриващи последиците от разпространението ѝ в Русия, йеромонах Анатолий подчерта, че наркоманията е болест, следствие и спътник на греха. Той говори за наркоманията като духовен проблем на човека и обществото, който е окончателно разрешим, но с духовните средства на Църквата. Затова на безсилието и безрезултатността на медицинските, юридически и социални

мерки, той противопостави своята убеденост, че наркоманията е побеждаема. Отец Анатолий сподели своя личен опит като духовник и лекар в центъра за духовно обгрижване на наркозависими „Св. Йоан Кронщадски“.

Представена бе и новопубликуваната му книга „Да се завърнеш към живота“. Тя представлява методическо ръководство по духовна и социално-трудова рехабилитация на наркозависими младежи. Предназначена е както за свещеници, така и за психотерапевти и психолози, а също така и за поширок кръг от читатели.

М. ИВАНОВА

Международна научна конференция в Самоков на тема „Манастирската култура на Балканите“

Центърът за славяно-византийски проучвания „Иван Дуйчев“ към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ подготвя провеждането на Международна научна конференция на тема: „Манастирската култура на Балканите“ (по случай 230-годишнината от осно-

ването на Девичката манастир „Покров Богородичен“ в гр. Самоков).

Конференцията ще се проведе от 29.IX.2002 г. до 01.X.2002 г. в гр. Самоков. Темите на конференцията са следните:

1. „Манастири, поклонничество и реликвии“;
2. „Женско монашество“;

3. „Самоков – градът на българските зографи“.

Конференцията ще се проведе под патронажа на Негово Светейшество Българският патриарх Максим, Светия Синод на Българската православна църква, духовенството на гр. Самоков.

ЦВ

Вече са в продажба официалните църковни календари за 2003 г. – джобен и степен формат, издания на Българската патриаршия.

Единствено тези календари носят благословението на Българската православна църква.

Предупреждават се благочестивите християни да не купуват частни подобни издания.

Това е противоцърковен акт, подобен на закупуване на църковни свещи от частни търговци.

Църковните календари можете да намерите в храмовете и църковните магазини на каноничната Българска православна църква.

ВЯРА, ЦЪРКВА, ОБЩЕСТВО

Проблемът за евтаназията

в личния опит на един православен духовник и лекар

Терминът „евтаназия“ е предложен през XVI век от английския философ Ф. Бейкън за обозначаване на „лека“, не съпроводена с агония, безболезнена смърт. В наше време с този термин се налага разбирането за съзнателно, целенасочено ускорено настъпването на смъртта на неслучайно болния с цел прекратяване на страданията му. Всъщност става дума за предматерно убийство на безнадежно болен пациент, с цел да бъдат прекратени мъченията му.

Евтаназията като феномен е породена от безрелигиозния морал в самото общество. Ето защо, като практика за умъртавяване на безнадежно болните, тя не може да бъде приета в едно християнско общество. Евтаназията няма нищо общо с християнството, въпреки че привидно може и да преследва блага намерения: прекратяването на страданията на болния. Но това е убийство! Бихме ли оправдали детуебството в майчината утроба – аборт? Не! Бихме ли оправдали убийството на болния човек? Не!

Дали лекарят има правото да ускори смъртта на безнадежно болен, подложен на истински мъчения свой пациент? Във всички времена повечето лекари биха отговорили: „Не!“

Преднамерено, дори и с добри намерения лишаване на човека от живот е нарушаване на Божията заповед „Не убивай“.

Бихме могли да разберем нравственото състояние на невярващите в Бога: на тях им е жал за страданията хора и в името на прекратяването на тези страдания те са готови да ги убият (да кажем, не директно, а като съзнателно не им оказват необходимата помощ или пък като им дадат отрова или силнодействащо лекарство, с което те сами да се лишат от живот). Нека да отбележим, че при последния случай освен греха на убийството, лекарят поема върху себе си и отговорността от греха на самоубийството на болния.

В лечебната си практика имаем случай, когато безнадежно болното момиче К. благодарение на вярата на майка му в Бога беше изцелено по чудесен начин със свещена вода от Йордановден. Имаше и един случай с едно момче, което се беше удавило – Божият Промисъл му дари не само живот, но и здраве.

Вярващият човек не трябва да мисли за насилствена смърт, а за това как да използва отпуснатото му от Бога време за пока-

яние и оплакване на греховете си, като приема страданията си за очистване на душата от тези грехове. Също така знаем, че понякога Господ удължава нашето страдание, за да може човек да осъзнае напълно покаянието си.

Спомням си още един пример от моята лечебна практика.

Една възрастна жена умираше за рак на стомаха с метастази в много органи. Животът гаснеше в нея много бавно и мъчително. Тя периодично се изповядваше и се причастяваше.

Но ето, че настъпи критичен момент преди агонията. Още преди да изпадне в безсъзнание, тя се причастя. И изведнъж... о, чудо! Тя стана, започна да върви, приска я се да се захване с домакинските си задължения. Дори започна да готви нещо в кухнята. Това състояние продължило около 6-7 дни, поразя всички, които я наблюдавахме. След това тя отново започна да гасне, не беше в състояние да става от леглото и да говори. И отново преди агонията се причастя. И отново същият невяротен ефект!

Този забележителен резултат от светото Причастие продължи десет седмици. Десет пъти жената умираше и всеки път оживяваше отново след причастие. Всички бяхме доста изненадани, в това число и свещеникът, който я беше причастил, тъй като и той се обсъждаше с подобен случай за първи път. Тогава той ѝ каза: „Вие, по всяка вероятност имате някакъв неразказан грях, и Господ очаква вашето искрено покаяние за него.“ Като се замисли, тя отвърна: „Да, сигурно е така.“ На следващия ден след своето покаяние и причастие тя почина.

Господ изпращаше на тази жена значително подобряване на състоянието ѝ, като не допускаше тя да почине без покаяние. Но, ако роднините и лекарите биха извършили евтаназия и бяха убили тази жена, прекъсвайки нейните страдания, те биха я лишили от възможността за покаяние и тя щеше да застане пред Господа без покаяние.

Спомням си още един случай от лечебната ми практика. Една жена страдаше от неизлечима мъчителна болест. Настъпи моментът, когато всички роднини се бяха събрали в очакване на нейната кончина, но тя не умираше, а дълго се измъчваше. И ето, че накрая решиха да извикат свещеник. Той дълго я изповядва, после я причастя и извърши маслосвет, а след 4 минути, като беше в пълно съзнание, радостна и просветлена, тя се прекръсти и с думите: „В ръцете

Ти, Господи, предавам душа си“, предаде Богу духа.

Неотдавна, вече като свещеник се наложи да изповядам една тежко болна жена. Тя се изповядваше за първи път в живота си. Когато влязох в болничната ѝ стая, аз като лекар със стаж веднага си дадох сметка, че жената е безнадежно болна и че ѝ остават две-три денонощия живот. Това ме накара да я подготвя за смъртта. Много е трудно да кажеш на един човек за приближаващата се към него смърт, особено когато става дума за човек, който не е въцърковен. И все пак по време на изповедта ми се удаде да ѝ разкрия нейното безнадежно състояние и ѝ правилно осъзна положението си.

Колко искрена, сърдечна и осъзната беше нейната изповед! Такава изповед досега съм преживявал само един път в живота си. Тя продължи около 2 часа със съзълза на очите, с искрено разкаяние за всички грехове, които жената можа да си припомни. Тя помолси мислено прошка от всички хора, които някога е обидила и към които някога е била несправедлива.

Забелязах, че след изповедта тя се преобрази, като стана кротка, умиротворена и щастлива. След едно денонощие тя тихо и кротко предаде Богу дух с усмивка на лице.

Изпитвах голямо облекчение след тази изповед и не можех да сплъскам своята тиха вътрешна радост за тази жена, снела тежкото бреме на своите грехове преди кончината си.

А каква ли би била нейната участ, ако ние се бяхме поддали на евтаназията и я бяхме убили?

И изобщо за каква евтаназия при нас, православните, може да става дума? Православната църква никога не е затваряла очите си пред проблема на предсмъртните мъки на човека, съществува дори специален канон, в който се отправя молитва към Господа, вече не за изцеление на болния, а за това, Той да го упокои с мир. Не е ли по-добре да се молим заедно в Църквата: „Да завършим останалото време от нашия живот в мир и покаяние, от Господа да просим.“

Подай, Господи. Християнски безболен, непосрамен, мирен свършек на нашия живот и добър отговор пред страшия Христов съд от Господа да просим.

Подай, Господи“.

(със съкращения)
Йеромонах АНАТОЛИЙ (Берестов), доктор на медицинските науки, професор

Митът за компютъра в Брюксел, наречен „Звяр“

През 1974 г. в младежкото евангелско списание „Мууди“ („Moody Magazine“) излиза статия, която през следващите години ще бъде многократно променяна, препечатвана и преразказвана.

Списание то се издава от църквата на Мууди, известна още като „Библейски институт Мууди“. Тази евангелска религиозна общност е основана през 1864 г. от Дуайт Лаймън Мууди – чикагски бизнесмен, по-късно мисионер. Мууди е известен още като активен член на ИМКА, известно време е бил и президент на тази, добре позната и в България организация. В статията от сп. „Мууди“ някой си д-р Ханрик Елдеман, главен анализатор на „Конфедерацията на Общия пазар“ в Брюксел, твърдял, че съществува план за компютризирано преодоляване на хаоса, обхвалял нашия свят. В Брюксел бил създаден гигантски суперкомпютър, наричан „Звяр“, който заемал три етажета от сградата на конфедерацията и бил

ната кампания на филма били отпечатани и разпространени огромен брой фалшиви вестници с репортажи от измислени събития, свързани с филма. Между тях била и информацията за компютъра „Звяр“. Малък надпис на трудно забележимо място във вестниците предупреждавал, че текстът вътре е дезинформация. През следващите три години Мюзер с почуда наблюдавал как в неговата християнска среди собственото му фантастично произведение започна да се цитира и препраща като факт.

Читателите с достъп до интернет могат и сами да се убедят, че тази история е измислица. През търсачката Google.com може да се направи търсене за словосъчетанието „Common Market Confedercacy“ („Конфедерация на Общия пазар“) или за „Dr. Hanrick Eledman“. Подобно запитване дава отговори в около 30 документа. Вечниките те са преразкази на статията в сп. „Мууди“. Между двата милиарда страници

заменен с нова информационна система, разположена в монетния двор на Люксембург, на друго място можем да прочетем предупреждение, че суперкомпютрите завладяват света.

Във връзка с последното е забавно да се отбележи, че една от вариациите на тази легенда преписва на компютъра „Звяр“ наличие на изкуствен интелект и го превръща в разумна машина, враг на човечеството. Изкуственият интелект е млад клон на информатиката. Независимо от многото му ползени приложения днес при системите за машинен превод, съветващите системи, технологиите за разпознаване на глас, разчитане на текст или итерация на шах, повечето алгоритми от изкуствения интелект са прекалено трудоемки при приложение в практиката, работят неусилено и доста често имат алтернативи от класическата информатика. Двадесет и девет години след статията в сп. „Мууди“ все още никой не е изобретил самопрограмиращ се компютър или дори софтуерен продукт, който сам да намалява ентропията в кода си. Не е необходимо човек да е компютърен специалист, за да изпита насмешка към този, вероятно най-екзотичен в историята на християнската църква есхатологичен възглед – че една програма за управление на бази от данни внезапно се е осъзнала като антихриста.

Подобен възглед свързва се септентската есхатология с едно популярно през осемдесетте години течение в научната фантастика, наречено „киберпънк“. За „Библия“ на киберпънка се смята книгата на Уилиам Гибсън „Невромантик“, в която се описва свят, обхванат от разруха и анархия, който тегне под иго на големи мултинационални корпорации. Един създал от тях свършок компютър се осъзнава като разумен и успява да придобие контрол над човечеството.

Легендата за компютъра „Звяр“, която охотно се разпространява и в православните среди и плаши не само неосветите, отново ни напомня, че православните християни трябва да подхождат с разум към въпросите на вярата. Подобни истории отклоняват вниманието на вярващите от основното им назначение – живот в Христа, и ги тласкат към безплотни разсъждения, страхове и мъдлувания. За някои православни доверително в подобни истории се превръща в поавторитетно „евангелие“ от Священното Писание, а разпространяването им сред другите хора възприема като свое апостолско призвание. По този начин те обезсмислят своя живот, превръщайки го от следване на Христа в гонене на химери...

Константин СПИРОВ
В следващия брой четете „Фобиста от баркодове и електронни карти“.

Листовка, разпространявана от сектата на Муун в Германия. Думата „computer“ е „изчислена“ като 666

„самопрограмиращ се“. Експерти в програмния код вече били довършвали план за обработка чрез компютър на цялата световна търговия. На всеки човек на планетата шъл да се присвои уникален номер, който да замени търговията с кредитни карти. Този номер се състоял от три групи по шест цифри (666) и шъл да бъде татуиран с лазерен лъч по планине на хората и да се разпознава от инфрачервен скенер. Никой нямало да може да търгува без този номер, а ако някой откаже да го получи, шъл да бъде заставен насила.

Важно е да се знае, че за разлика от повечето подобни легенди, измислицата за компютъра „Звяр“ е с установен произход, който е бил оповестен публично преди повече от двадесет и пет години (източник: <http://ship-off-fools.com/Myths/06Myth.html>). През септември 1976 г., списание „Кричън лайф“ публикува преразказ на статията в сп. „Мууди“. Три месеца по-късно в списанието излиза опровержение от малко известен автор на име Джо Мюзер. Мюзер информира читателите, че компютърът „Звяр“ в Белия всъщност никога не е съществувал, а е част от неговата новела „Отвъд белия код“. По-късно тя била филмирана от режисьора Дейвид Уилкърсън под името „Екстази“. Като част от реклам-

ните кампания на филма били отпечатани и разпространени огромен брой фалшиви вестници с репортажи от измислени събития, свързани с филма. Между тях била и информацията за компютъра „Звяр“. Малък надпис на трудно забележимо място във вестниците предупреждавал, че текстът вътре е дезинформация. През следващите три години Мюзер с почуда наблюдавал как в неговата християнска среди собственото му фантастично произведение започна да се цитира и препраща като факт. Читателите с достъп до интернет могат и сами да се убедят, че тази история е измислица. През търсачката Google.com може да се направи търсене за словосъчетанието „Common Market Confedercacy“ („Конфедерация на Общия пазар“) или за „Dr. Hanrick Eledman“. Подобно запитване дава отговори в около 30 документа. Вечниките те са преразкази на статията в сп. „Мууди“. Между двата милиарда страници

Конформизмът и православните християни

Конформизмът като форма на поведение е свързан със своеобразен страх от околните – членовете на социалната група, към която човек принадлежи или иска да принадлежи – страх от тяхната оценка, от светулно неприемане, нехаресване, отхвърляне; а също и с желанието на човека да не се отличава от другите, да бъде като всички, да се впише в средата.

Как може да бъде разглеждан този проблем във връзка с обществото на вярващите – Църквата?

Във всяко конформистко поведение основни са мотивите „да бъда като другите, за да не ме отхвърлят; страувам се да не греша“. Те са в основата на едно, твърде често безкритично и полуосъзнато, поведение на подражане, което понякога е печелившо, защото спестява усилия и проблеми. Но то може да доведе и до изкривявания, в които водещ е не духът Христов, а фарисейското превъзпяване или ревността не по разум. Разумът, заедно със свободната воля са най-ценните Божии дарове за човека, а конформистското поведение води до тяхното отхвърляне. Когато човек проявява конформизъм, водещо е правилото „щом така правят всички...“ Страхът да не се различава от другите често ни кара да се придържаме към буквата на закона и превръща религиозния ни живот в поредица от строги норми, подобни на старозаветните забрани. Не става дума за правилата на благочестие, които са преди всичко вътрешна мира и критерий, а за продуктуваните от страха да не бъдеш различен външни ограничения.

Конформизъм се проявява в случаите, когато съществува прекалено доверие към нелогични или нелепи мнения, свързани с различни аспекти на християнския живот или християнската есхатология. Като примери мога да приведа крайното строгото отношение към облеклото, общуването, възпитанието или основаното на частни възгледи (вкл. протестантски) отношение към въпросите, свързани с идването на Антияхриста и така наречения „световен еврейски заговор“. Безкритично се възприемат и модели, подходящи за съвсем друга среда – манастирската, или за съвсем друго време и епоха.

Конформизмът може да доведе и води до малодушие, лицемерие подлост. Човек отхвърля отговорността за решението си и способността си да разсъждава, и възприема клишета на поведение и общуване, в които липсва искреност, естественост, спонтанност. В резултат на това той вече не мисли и не се държи нормално: схваща духовния живот повърхностно и опростено, общува рамкирано, загубва чувството за реал-

ност. Започва да бяга от отговорността на личния избор и личното отношение и водещи в преленките му стават стереотипи и предразсъдъци, които трудно се преодоляват. Често другият човек се възприема като чужденец и враг, особено ако идва отвън, от реалността извън Църковната общност, а общуването се превръща в „изкушение“. Но нима в Църквата традиционно не е най-важен личностният подход, личностното отношение към конкретния човек в неговата конкретна реалност? И нима на такова отношение трябва да ни учат психолозите, които в повечето случаи се основават на неправилни от гледна точка на християнската антропология теории и парадигми?

Вярващият човек не бива да бъде конформист нито в света, нито в Църквата! Но страхът слага рамки и леги етикети. Колко често именно в обществото на вярващите приемаме безкритично абсурдни мнения, подражаваме на странно поведение или отхвърляме надменно различните от нас. Пагубно за християнина е, ако заглуши съвестта си и стане безчувствен и жестокосърдечен човек. Много са примерите от Евангелието, които изобличават фарисейския буквализъм. Но най-големият пример е Сам Господ Исус Христос. Защото няма случай, в който Той да поставя закона над човека. Защо тогава толкова се страуваме, че няма да постъпим правилно, че ще сбъркаме, че ще сме различни – не от гордост ли, от желание винаги да сме прави, безгрешни?

Конформизмът, който приучва на безотговорност и приспява съвестта, се поражда и от желание за намиране на спокойствие и „душев комфорт“. Но нима Църквата е място на услаждане, на бягство от света, където се крием от проблемите си не като ги решаваме, а в „стила на шрауса“. Или е място, където човек спасява душата си във времето и сред хората, между които Господ го е поставил?

Послушанието не е конформизъм, защото е съзнателно и доброволно предаване на собствената воля на волята на някой друг. То е резултат на избор и е продуктувано от любов, а не от страх. Послушание, основано на страх, в крайна сметка води до лицемерие и отчуждение. Любовта също не може да има нищо общо с конформизма. Тя е отговорност и жертва и предположение съзнателно, а не предизвикано от боязнь, малодушие или стремеж към одобрение поведение.

Нормално е хора, които са станали вярващи в зряла възраст (т. нар. неопити), да търсят образци на поведение, както и да преувеличават значението на външното държане. Когато човек попадне на място (би-

ло то учреждение, общност или обстановка), където всичко за него е ново и непознато, това, което го ръководи, е поведенето на другите. Ето защо в определени среди така бързо се възприемат неестественото държане и своеобразната показност, които достигат размерите на епидемия.

Хората трябва да бъдат насърчавани да преценяват ежедневните ситуации сами и да взимат решения като християни. В Църквата те трябва да се чувстват спокойно и свободно, а не под напрежение или като на изпит. Ходенето на богослужение и приемането на св. Тайни не са изпълнение на „план“ или действия заради оценката на другите, а вътрешна потребност на душата. Тук е мястото на отговорността на останалите, на обществото на вярващите, когато то приема новите си членове. Опасността е в това да се подменят истинските ценности на християнството – любовта, милосърдието, нелицеприятно – с едно на пръв поглед изрядно външно поведение, зад което стои притеснение и несигурност или честолюбие.

Конформизмът е пагубен за психиката на тези, които го приемат като модел, както и за психиката на тези, които като участници в групата, мълчаливо или не, изискват определено поведение от останалите. Що се отнася до самата група – на нея конформизмът и е нужен като явен белег за нейната сила и мощ; много сме, значи сме прави; много сме, значи сме силни. Това, разбира се, не е вярно. Невинаги истината е там, където е мнозинството. И невинаги човек е прав, когато е част от мнозинството. И в обществото на вярващите, както във всяка друга социална група, се използват механизми на групов натиск – пренебрегване, укор, разпространение на слухове, внушаване на чувство за вина – но кои от тях се вписват в позволените от съвестта на християнина средства за общуване и начини на въздействие? Църковната общност трябва да осъзнае в лицето на всеки свой член потенциалната си склонност към групов натиск и да пречени доколко е гъвкава, отворена, приемлива или затворена, консервативна и отхвърляща.

В научните разработки съществува и становище, че без конформизъм социалната група би се разпаднала. Но кой би могъл да каже кога конформизмът е излязъл извън границите на приемливото и нормалното и се превърнал в мълчаливо съгласителство? За съжаление копира се не само доброто, а много по-често лошото – мнителността, подозрителността, лошите настроения... Това, което обединява християните в една общност, трябва да е Господ Исус Христос, а не мултиплицирането на мнения, отно-

шения и поведение.

За да не бъде разбрана несправилно, ще уточня, че не говоря за липса или нарушаване на Църковната дисциплина, без която Църквата би се разпаднала като институция, и не отхвърлям Църковните канони и правила. Само смятам, че всичко в Църковния живот трябва да е осъзнато и доб-

роводно и че манипулациите с чувството на вина или със страха от отхвърляне са продуктувани от нечисти или поне твърде egoистични интереси. Да се разчита на зависимостта, несигурността и слабостта на човека, както и да се използват за някакви лични цели, е подлост и разкрива своеобразна душевна нечистоплътност.

Външното поведение предразполага душата към различни духовни състояния, създава съответна душевна настройка и без правила за външния живот изобщо не може да съществува и духовен живот. Но Православната Църква почита и светци, които не са най-удачният пример за изрядно външно поведение и за конформизъм – Христа ради юродивите. Те „скандализират“ вярващите с поведението, облеклото и думите си, но всъщност им разкриват точно това, което е най-важното, най-същественото – любовта към Бога и към човека, за която няма външни правила и точна мяра.

Най-силното „оръжие“ на християнина е кроткото, милосърдно и великодушно отношение към другия човек. Отношение, което е винаги лично и конкретно и не се натрапва, както и не парадирва. Такова отношение трудно се преподава и трудно се копира. То е плод единствено на вътрешния усет, който Бог влага в душата на човека, и на вътрешните усилия, които Бог подкрепя.

Маргарита ХРИСТОВА

КОМЕНТАР

„Не Моята воля, а Твоята“

Начало на мъдростта е страхът Господен; здрав разум имат всички, които изпълняват Неговите заповеди.

Псалом 110:10

Бог е дал свободна воля на човека, за да може човекът със свободната си воля да избере Бога. Вседържителят е върховната свърхъселенска сила и власт, затова верният и спасителен избор на човека е послушанието: да стане раб Божий. Именно това „робство“ и всепослушание спрямо Божията воля е върховният израз на човешката свобода.

За конформизъм в светски смисъл говорим, когато имаме приспособеност към земна сила и власт. Но днешната Българската православна Църква не е нито силна, нито овластена в светски смисъл. Напротив. От десетилетия тя е гонена, испризнана и дискредитирана.

Главната опасност от конформизъм за днешния българин не е вътре в Църквата и спрямо Църквата, а тъкмо в обратната посока. Защото властта и силата сега и тук (на земята) не са у Българската православна Църква и дори не са в България.

Господстващият дух на нашето време е духът на отстъпничеството от Христа. Културата, в коя-

то сме потопени – телевизия, радио, многотражните вестници, масова музика, компютърни игри, реклама, мода, шоубизнес, кино, зрелища, професионален спорт, казарм, порнография, политиканство – е в същността си светска, нецърковна, неправославна, нехристиянска, често откровенно антихристиянска. Дори за възкръвения човек е трудно да измъкне себе си и близките си от този конформизъм. Този огромен натиск за конформизиране е толкова голям, че ние често неусетно му се предаваме без борба и дори не го усещаме. Приемаме господстващите проявления на антихристиянски светоглед за „норма“ и нашето приспособеност към тях за „нормалност“.

Друг вид конформизъм съществува в малките сектантски общности, основани на харизматично лидерство (протестантстващи и пр.) или на система от педантични правила и забрани (зилотстващи и пр.).

Тъкмо Православието в България – в днешното му състояние, когато никак не участва във властта, никак не е „дисциплинирано“ (за разлика от римокатолицизма) и никак не е оградено от сектантски крепостни стени – най-малко способства за конформистко поведение. Потенциални условия за конформистко поведение в православните среди мога да се търсят най-вече вътре в неусетността на самата личност. Обикновено това е проблем на новопокръстените (неофитите), които търсят сигурност във формалната „принадлежност“ и надценяват „буквата“ на закона за сметка на духа. Но това „зилотство“ е обяснимо и едва ли е толкова опасно, колкото обратната крайност – надценяването на собствения разум, свободна воля и способност за преценка.

Разумът и свободната воля са велики Божии дарове. Но те не са „най-ценните Божии дарове за човека“. По-ценни от тях са вярата и надеждата, а още „по-голяма от тях е любовта“. (1 Кор. 13:13).

Съвременноният свят, който много често подменя истинската вяра и истинския любов с техните отровни двойници, принципно надценява „разума“ и фетишизира свободната воля. Православната традиция и практика никога не ни налага други ограничения върху свободната воля, освен тези, които Лечителят поставя на болния, за да го излекува от болестите на гордостта, човешкото самонадценяване и другите грехове.

Самият Христос, съвършеният Човек, в сублимните мигове на Своя земен живот ни преподаде най-важния урок относно свободната воля: „Нека бъде не Моята воля, а Твоята“ (срв. Марк. 14:36).

Георги ТОДОРОВ

Да позволим на Христос да ни свърже

От стр. 1

От друга страна, земната Църква не е нещо самодостатъчно, не е самоцел, тя е път и средство за постигане на целта – Царство Божие. Затова тя е още несвършена, но свършенстваща се в Христа.

Съграждането на видима Църква е продължаващ процес, който се извършва със съдействието на благодатта, но и с нейното участие на отделните ѝ членове според силите които имат. Църквата нараства външно, като обема все повече членове, но и вътрешно, като членовете ѝ все по-пълно усвояват истината Христова и възрастват нравствено и интелектуално в доброто, истината и любовта.

От психологическа гледна точка

спасението е дълъг и сложен процес, непрестанна битка с греха и изкушенията, падане и ставане... Човек е слаб и се нуждае от обществото на съмишленици, които да го насърчават, подкрепят и утешават, когато пада, и да му помагат да продължава. Нуждае се от общество от хора, които са му близки, на които вярва, пред които без страх се открива и в които оглежда себе си. Обществото, в което да изпитва себе си: умният си да прощава, търпимостта си към другите, своята състрадателност, безкористност. Обществото, което да му помогне да открие своите дарби от Бога и способностите и да го насърчи да ги развива и реализира. Човек се нуждае от общество от хора, които изповядват неговите ценности, имат неговите разбириания за живота, отношенията между хората, любовта. Нуждае се от среда, в която да се упражнява да общува открито и свободно, без притворство, без корист, без страх. Обществото, в което да се усъвършенства в любовта и да постига висшето си назначение. За съжаление

реалното положение в нашите енории

не е такава, с изключение на отделни храмове, при които вече се възражда енорийският живот.

Влизаме в Църквата индивидуалисти и си оставаме такива. Влизаме в храма анонимни и си излизаме анонимни, влизаме за Литургия самотни и си излизаме самотни, влизаме жадни и си излизаме с пресъхнали устни под критичния поглед на другите. Това е реалното положение в повечето градски храмове. И за енориите, където хората все пак се познават, трудно може да се каже, че са „едно семейство“. Там други неща разрушават мира, любовта и единството: осъждане, клюки, интриги, завист, недоверие... Няма взаимна търпимост към недъзите, няма възхищение от доброто в другия, желане да го разбереш и опознаяш, да го обичнеш „като себе си“.

Защо се получава разминаване

между това, което трябва да бъде Църквата и това, което е, между това, което очакваме и това, което намираме? Вече споменахме, че хората в Църквата не са свършени, следователно, и отношенията им не могат да бъдат такива. Вярвателите са в Църквата, за да се усъвършенстват със съдействието на благодатта Божия, напътствани и укрепени от Христа, като помагат съзнателни усилия в тази посока и един друг се подкрепят и подпомагат в това нелеко дело.

Любовта и единството в Църквата (както и в брака) не са далечност. Тайството не действа магически без участието на върещите. Благодатта, която се дава при светата Евхаристия, както и при другите тайнства, трябва да се усвои – от

действена да стане действаща. Всички сме наясно какво е положението и какво трябва да бъде. Недоумението идва от това как да го постигнем.

За единство в общността, освен личните усилия за съчетаване с Христа, са нужни и някои прости, но не леки стъпки един към друг: да мислиш за другите като за най-скъпи братя и сестри; усилията ти да са насочени към постигане на това единство в Христа; да правиш нещо според дарбите си, с което да допринасяш за благото на другите в църковната община; да отделиш от времето си за другите; да им посветиш вниманието си; да отвориш сърцето си за тях; да ги познаваш; да ги изслушваш; да си открит и честен с тях; да зачиташ тяхната уникалност и различност; да ги насърчаваш в добрите им начинания; да им помагаш с каквото можеш; да прощаваш грешките им и т.н. Главното е: любовта и единството се постигат чрез съзнателно положени усилия и със съдействието на благодатта.

Какво можем да направим свещениците в тази насока

Да предоставят възможности за следителни енорийни общуване между енорийците, например: неформални разговори на чаша чай в помещението или в двора на храма, разговори върху Евангелието, християнските нравствени ценности или богослужението, поклоннически пътувания или излети в околността, съвместен труд по благоустройството на храма, грижа за болните и немощните в енорията; да се търсят възможности за лични и искрени взаимоотношения.

Като опознават лично своите енорияши и като знаят какви са техните възможности и предпочитания, да им възлагат послушания. Да се даде възможност на всеки да изяви себе си, да се разгърне, да развие своите дарби в служение на ближните. Така човек реално усеща, че е нужен, значим, че е част от това цяло, наречено Църква, че има свое място и роля в нейното изграждане.

Човек се чувства причастен към онова общество, с което е свързан чрез връзките на любовта. Любовта помежду ни е реалното усещане за единството в Христа. Другото е само думи или неусвоена благодат. Може с години да се причастваш от един потир с някого, но ако не си се обърнал към него, ако не си споделил болката му, ако не си съпричастен с радостта му, ако не си направил нищо за него – не си му брат. Не си позволил на Христос да ви свърже, а „който не люби брат си, когото е виждал, как може да люби Бога, Когото не е виждал“ (1Йоан. 4:20).

Александра КАРАМИХАЛЕВА

ECE

из книгата „От Марк до Христос“

Владимир Свентила

Християнинът в града

Нашето източно православие е селско. Малкото одайче – варосано! – иконата, с китката цвете; ръкобоят жито, вързана с червен конец; ритуалните хлябове; софрата на Бъдни вечер; молитвите за хората и за добитъка, молитвите за житото и за нивите; пеперудата за дъжд; хоругвите и рипидите над жалните полета; в дъното безкрайното синьо небе.

Нашето селско християнство се изповядва на фона на огромната природа. Много е странно, че селото е било дълго време отрицател на християнството. Паганус, езичник, произхожда от пагус, село. Така езичниците са селските жители, където наистина още живеяха руралните и лупералните.

До XVII век в селата няма църкви, църкви има само в манастирите. От XVII век насетне започват да се строят селските църкви.

Никой не ги е изследвал, защото няма какво да се изследва. Те са еднотипни, представят леки варианти една на друга, нямат дърворезби (освен, ако са поставени по-късно), плод са на едно и също покаяние и обожание.

Би било интересно да се изследва какво става в селската психика от тази епоха, която обозначаваме като предвъзраждане.

Това е времето на християнството, което познаваме. Християнството на чаршията, на гергьовските сборове, на селските икони (примитиви) – християнството на цветните хармонии, на тържеството в стенографията на декоративното начало (вече пишно развито).

Другото християнство назад ни е по-недостъпно. Не бихме могли да си представим схимничеството на свети Иван Рилски, трелетното поклонение на цар Петър пред неговите – на отшелника – върхове. И макар много да говорим за патриарх Евтимий, венец от манастири край Търново, в които той се възпитавал, ни е трудно да си представим.

Нашето християнство е свързано със селската църква без камбанария, с кляпалото, което немелодично и рязко кани верующите за вечерня.

Затова казваме, че сме селски народ и че имаме селска душа.

Християнинът в града, още повече в модерния град, е лишан от тази семантика. Нищо в околния мир не обозначава и не подкрепя неговата вяра. Той няма символи, няма емблеми. За да ги открие, трябва да отиде в църквата. Там е иконостасът. Но няма хоругви, няма рипиди, няма шествия, той не ги вижда. Само от време на време някой пищен празник, като Цветница, събужда у него възпоменание. И той се връща назад. Става християнин за един ден. Той е християнин на Бъдни вечер, Васильовден, Гергьовден, Цветница, Великден. В останалото време тъне в индиферентност.

И той е отново християнин, когато се кръства, когато се жени, особено когато умира. Древните ритуали, несъмнено идеи от предхристиянската литургия на мъртвите, са по-силни.

Събират се на гробищата и в църквата на панихиди полуверующи, полуатеисти, равнодушни към кръста и Христа. Там за миг се мърват детските видения, огньовете на гесната. Душите са трогнати и смутени – може би се проронва една съзла по собственото съществуване. Ето я смъртта! За какво е било всичко?

Градът има спектаклите и развлечението. Не напрзано Августин Блажени така жарко протестира против театъра. Защо са нужни драматическите зрелища в живота, който и без това е тъжен? Каква по-голяма тъга от тази на кръста? И за отска на църквата се поставя страшната за времето му дилема: или театър, или християнство. Те, двете, са несъвместими.

Но градът обича театъра, обича лицедейството. В мосто детство и в мосто

юношество по улиците на София кляхат меншеите на града. Блестяха звезди, разказваха се анекдоти, от тремая, от прозорца на къщата ти отправяха закачки, смехът те пишаваше от всеки балкон, от всяка пресечка.

Градът бе тържество на безгрижето и на греха. Смееха се в лицето на угризения или на скръбяция. Градът бе сит и градът бе обезценен.

Зъбоболът минаваше при зъболекаря и без молитви за здраве. При апендицитни болни (колко много хора страдат от апендицит, днес това ме удивлява!) следва операция. В града има не само грамадни държавни болници, но и множество клиники, достъпни и за дребните съществуващи.

Градът е сигурен при гръмотевиците. Това е една малка тържествена страница от историята на науката.

В ранното ми детство в селата рядко имаше гръмотоводи.

При всяка буря вълчише беше треперение. Ние, деца, плачемки. И мама казваше: „Когато най-сетне ще се приберем в София? Там нашата къща има гръмотовод.“

Нашата кооперация имаше три гръмотовода. Сега е смешно, но хората бяха взели всички мерки. В града бе сигурно от гръмотевици. И тук не трябва да се кръят на свети Илия.

В града имаше сигурност, ако детето вдигне внезапно висока температура – в селата помагаша само молитвите към Божията Майка. В града имаше вече „Бърза помощ“.

В града така тържествуваха идеите на прогресизма. Днес е трудно човек да си представи до каква степен бяха уверени в бъдещето. Няма градушки, няма сушави години. Никой не излиза с тревота да види утрото: на суша ли е, или ще има дъжд.

Градът бе фон на нашето юношество. Бяхме щастливи с киното, с театрите, с картините, с концертите. Аз бях забравил своето детско християнство. Без удивление слушах приказки като тия, че „културата ще замени религията“ и че това е нейната „основна роля“.

От миналото възкръсваха митове. „Залезът на боговете“ гърмеше в душите ни. Под влияние на студентите върху Ренесанса се раждаше обезценето, че ние можем да бъдем отново езичници. Култът към античността ни връщаще назад към Платон. Италианските ренесансти ни обещаваха, че връзката между античност и модерност не е прекъсната.

От немските земи идваха към нас митологеми. Немските митове се обединяваха с гръцките. Всичко това ни опияняваше, защото беше ново, защото беше мощно, защото такава бе свободата на потиснатите духове.

Християнин в града – това е едно нещастие.

Защото беше занимателно. Защото ставаха събития, които на село и в полето не стават. Защото имаше монотонност (още не бе настъпил комунизъм!).

В града срещаша хора с пламенна вяра: Костантин Петканов и Илия Бешков. Но тяхната вяра бе селска, мирнишеска нещо в нея на здравец и на босилек, на пшестри шевици и на менчета, в които има голяма китка чешмир.

Предпочиташ срещите и разговорите с другите: с Атанас Далчев и Константин Константинов, които си задаваха въпроси върху същността на християнството, който интуитивно се опитваха да свържат формите на модерната култура с християнската вяра. Ние нямахме простотата в себе си, бяхме я отрели.

Християнин в града, това бе очакване, това бе съмнение и вяра, сумрачно състояние на духовете, сумрак, в който бласваше ясна луна – това бе дълъг, траещ десетилетия разговор със себе си – за самия себе си, за нашата човешка същност, за човешката ни участ. Размисъл, който свършваше с Разягнето.

Преподобни Амвросий Оптински

Съвети и духовни наставления

Как да живеем

Идващите при стареца Амвросий често задавали обичая въпрос: „Как да живеем?“ Старецът обикновено под формата на шега отвърщвал: „Да живеем, без да тъгуваме, никого да не осъждаме, на никого да не досаждаме и към всички да проявяваме дълбоко уважение.“ „Да не тъгуваме“ означава да понасяме търпеливо скърбите и неуспехите в живота. „Да не осъждаме“ сочи разпространения между хората недостатък да осъждат ближния. „Да не досаждаме“ – да не причиняваме на никого неприятност или скръб. Да се отнасяме към всички с дълбоко уважение и да не се гордеем. Дълбокият смисъл на тези думи е смиренето.

На този въпрос старецът отговарял и малко по-различно: „Трябва да живеем нелицемерно и да се държим примерно, тогава делото ни ще е истинно, а иначе ще излезе лошо.“

Или така: „Да се живее, може и в света, само не пред очите на всички.“

„Трябва да живеем на земята така – говорел старецът, – както колелото се върти – само с една точка се докосва до земята, а с останалите непрекъснато се стреми нагоре, а ние като легнем на земята, не можем да станем.“

На въпроса „Какво означава да живеем според сърцето си?“, старецът отговарял: „Да не се месим в чуждите дела и да виждаме у другите само доброто.“

„Внимавай, Мелитона! – казал той на една монахиня, преподавайки я от високомерие, – дръж средния тон; ако вземеш по-висок, няма да ти е леко, ако вземеш по-нисък, ще се подхлъзнеш, а ти, Мелитона, се дръж за средния тон.“

Защо грешат хората

Старецът решавал така този въпрос: „Или затова, че не знаят какво са длъжни да правят и какво да избягват, или, ако знаят, забравят; или, ако не забравят, то мързевуват, унинат. Напротив: тъй като хората са много лениви към делата на благочестието, доста често забравят главно си задължение – да служат на Бога. От ленивост и забравя стигат до крайна нерезултателност или незнание. Ленивостта, забравата и незнанието са трите испомни, които оплитат целия човешки род с неразвързваеми въщи... Затова и се молим на Небесната Царица: „Пресвета Владичице наша, Богородице, със своите свети и всеисилни молитви развържи нас, окайните и смирени твои робини, от унинието, забравата, неразумието, нерядението...“

Неверието

Една духовна дъщеря на стареца Амвросий в беседа с него изразила съжаление за познато семейство, невярващо нито в Бога, нито в бъдещия живот. За тях

но оправдание казала, че може би те не са виновни, тъй като така са ги възпитали. На това отец Амвросий отговорил: „За безбожниците няма оправдание. Та нали на всички, абсолютно на всички, дори на езичниците, се проповядва Евангелието, а накрая се открива и в природата. У всички е вродена способността да познаят Бога. Те сами са си виновни. Ти питаш може ли да се молим за такива? Разбира се, можем да се молим за всички.“

„Някои – казал старецът – се отричат от вярата в Бога поради подражание и от лъжлив срам. Ето такъв случай. Някой си човек не вярвал в Бога. А по време на войната в Кавказ му се наложило да се бие, и той в самия разгар на сражението, когато около него свистели куршуми, се навел, прилепил се към коня си и през цялото време се молел: „Пресвета Богородице, спаси нас!“ А после, когато другарите му се надсмивали, той се отркъл от думите си.“ И старецът добавил: „Да, лицемерието е по-лошо от неверието.“

Самооправданието

Хората винаги се стараят да оправдаят постъпките си. А старецът казал, че самооправданието е голям грях.

За пример той разказвал следния случай: „Пристигнал веднъж в затвора император Николай Павлович и започнал да разпитва арестантите за какво вием от тях е в затвора. Всички се оправдавали и казвали, че без вина са затворени. И само един от тях на императорския въпрос отговорил: „За големите ми грехове и затворът е недостатъчен.“ Тогава господарят заповядал да го освободят.“

За желанието да умреш

Една жена все се жалвала на стареца от скърбите си и непосилните си трудове и изразявала желание по-скоро да умре. А старецът ѝ отговорил: „Един старец казал, че не се страхува от смъртта. Както носел веднъж в гората наръч дърва, той много се изморил. Седнал да си почине и в скръбта си рекъл: „Ех, да дойдеше смъртта!“, но когато смъртта дошла, той се изпилзил и предпочел да понесе дървата.“

За раздражението

Никой не бива да оправдава раздражението си с някаква болест – всичко това е от гордост. Защото човешкият гняв не върши Божия правда (Як. 1:20). За да не се предаваме на раздражителност и гняв, не бива да бързаме.

За семейния живот

На встъпващите в брак о. Амвросий давал следното наставление: „Винаги трябва да помните и да не забравяте, че само тогава животът ни ще тече мирно и благополучно, когато не забравяме Бога, нашия Създател и Изкупител, и Подател на временните и вечни блага. Да не Го забравяме, значи да живеем по Неговите божествени и животворни заповеди и когато ги нарушаваме, искрено да се каем за отстъпването от Божиите заповеди и незабавно да се погрижим за поправане на грешките си.“

Пишете: „Бих желала с мъжа ми да избягваме това пагубно разногласие по въпросите на възпитанието, което виждам почти във всички семейства.“ – Да, това действително е много важен въпрос! Но да се спори по него пред децата, сама сте забелязала, не е полезно. Затова при спор по-добре избягвайте разногласията или се напразвете, че не сте чула, но никога не спорете за различните си възгледи пред децата.

Съветите за това и разсъжденията трябва да бъдат насаме и колкото се може по-спокойно – за да бъдат истински. Впрочем, ако успеете да насадите в сърцата на вашите деца страх Божий, тогава върху тях различните човешки капризи няма да въздействат.

Подбор и превод от руски Светозара ВАСИЛЕНА

Митрополит Антоний СУРОЖКИ

Изцеляване на гергесинските бесновати (Мат. 8:28-9:1)

Иди си, иди си от нас, иди си от нашите пределе!“ – казал народът, който предпочел това, що му било по-скъпо: богатството, стагата, спокойния живот пред зрабейто, изцелението на човека; иди си – Ти ни отнемаш това, което ни е по-скъпо от човека... „Иди си от нас – казал Великият Инквизитор, – Ти ни пречиш да строим земното добро, пречиш ни да обезпечим с щастие безмявното, безответно съмай; иди си! Ти ни откриваш пътища, но кошто тървреду трудно ще им бжде да вървят.“ Иди си от нас – казал вожדותе на евреийски народ пред лицето на Пилат – а щом Ти Сам не си отиваш, ние силата – земната, грубата сила ни избави от Теб... и се обръщали към Пилат със словата: Разни, разни Го, – за да не звучи повече по нашите улици тази страшна проповед за безусловната, кръстната любов,

това безумие за кротостта и смиренето, самоотречението, любовта, отпаваша всичко; защото няма нищо по-ценно от човека... И през цялата история звучи този вик: Иди си! Ти стоиш на нашия път към благополучието, към безгрижието, към забравата... Това казва през цялата история човешкият род. А ние? Нима ние единствени, с малка шепчица ученици, не изричаме и никога не сме казвали пряко или косвено тези страшни слова? Нека си спомним притчата Христова за обците и козлите: нима не е изгвал при нас човек в нужда, и нима не сме му казвали „Иди си“? Човекът не е имал какво да облече, но ние сме му отвърщвали: *Износени дрехи нямам, а ноби, хубави, разбира се, не мога да ти дам – иди си!* Не се ли е приближавал към нас просяк и не сме ли му отговаряли, държейки в чантата купената храна: *Всичко похарчих, не мога да ти дам нищо... От*

чантата нищо не сме извадили, от портмонето нищо не сме дали; казали сме: *Иди си... Или просто, което може би е още по-страшно, нарочно не сме го видели, минали сме покрай него, глъзнали сме поглед така, че той е знаел, че сме го видели, но че за нас той не съществува, от битието сме го прогонили в небитието... Случва се и крадец, и престъпник да почука на вратата ни: направо от затвора съм, трябвавам си малко пари, трябва да се облека, за да намеря работа... И колко пъти такъв човек е чувал от мншния Вярваш: *С таква като теб не общувам – иди си!* Колко пъти те се е случвало, че трябва да се посети болен в болницата – но не! – там може да се заразиш, там по-добре е да не се ходи! Нека той върви по своя път – а от моя – да си уге!... Така е било и някога, когато в декемврийската нощ възрастният мъж, който во-*

дел със себе си младата бременна Майка, чукал на всички врати вштемеемски; но нито една врата не се отворила: у нас е тихо, у нас е топло, ние сме се събрали цялото семейство – чужд не ни е нужен; търси си друго пристанище, иди в онази пещера, в онзи подслон, където бедняците държат своя вол, осел: иди си от нас!... Колко пъти е било в живота – и моя, и вашя, – човек с мъката си да угва при нас, когато в душата ни е пролет, и му е отвърщано: *Иди си, не трови нашата радост! В нашия дом е сватба, в нашия дом е имен ден, в нашия дом е ликуване – не помрачавай тази радост: толкова везе в дома на скръбта и му казват: Иди си!* У нас е тъмно, имаме си достатъчно мляка – не прибавяй и твоята, чашата е пълна, през край прелива – *Иди си от нас!* И така е възможно да дадем безкрай образи, примери, не от чуждия живот –

от своя, от моя, от вашя... И така постъпили с Христа; а нима Спасителат не ни е казал: *Каквото сте сторили на едно от тези малките – Мене сте го сторили? Значи на Него сме казвали: Иди си! Ти ни лшаваш от това, което ни е по-скъпо от Твоего присъствие и присъствието на тези, които Ти толкова си възлюбил, че за тях си дал своя живот, своята страшна Гетсиманска нощ, Своето телесно разпятие, оставеността от Бога на кръста; всичко това ми е безразлично: Ти ги обичаш така – не аз... Ние не сме викали: „Разпни, разни Го“, но нима когато човек умира от глад, когато човек се измъчва в самота, когато е изоставен, когато няма място за него срод хората, както за Христа не се намерило място гаже да умре в гряд Ирусалим, – нима това не е прикованост към кръста, не е разпятие, не е смърт на изоставеността, бабна, често горчива смърт, кога-*

то преди тялото ще умре вярата в човека и вярата в Бога, ще умре и угасне надеждата, ще помръкне и умре любовта... Ето за какво ни говори тази притча, с която толкова сме свикнали; целият този разказ води към това, което е било казано на Христа в момента, когато Той е явил Своето състрадание и милосърдие, и любов и Божествена сила: *Иди си, Ти ни отнемаш земното, а небесното не ни е нужно... Да си спомним слобото на Спасителя и да се опомним: Търсете първом Царството Божие – и всичко останало ще ви се придаде; и именно „придаде“: не ще се отнеме, но ще намери своето място там, където небето е на земята, и ще бже тогава пълнота. Амин.*

Електронна библиотека „Митрополит Суроожский Антоний“ Превод ТЕМЕНУЖКА ВИТАНОВА

ПРАВОСЛАВИЕТО ПО СВЕТА

Св. Иван Чешки – първият отшелник в Чехия

По запазени данни в летопис от 1205 г. първият отшелник в Чехия е св. Иван Чешки. Според същата писмена извор около 880 г. Иван, син на хърватския княз Гестимулус, решил да се посвети на пустинен живот. След като обходил много места, избрал си в светоянските пещери под голяма скала една пещера и се установил в нея. Днес малката община, която се намира на 4 км от град Беоун в Средна Чехия и на 30 км от Прага, се нарича „Свети Ян под скалата“.

Един ден княз Борживой Тетински, от известния род Пржемысловичи, дал много князе и крале на чешкия народ, излязъл на лов за мечки. Но кучетата му подгонили една сърна, която се спряла на брега на река Миза и се бранила от кучетата. Княз Борживой слязъл от коня и с меча си я пробод, но внезапно от вимето ѝ започнало да тече мляко, което изненадало много княза и тези, които го придружавали. В този момент от скалата излязъл величествен мъж, който здраво държал в ръката си тояга, бил със, облечен в груба дреха, с много дълги коси и вежди, които се спускали над очите му. Той се обърнал към княза с въпрос: „Защо уби моето животно?“ Князът се стреснал, но събрал сили и попитал: „Заглеждам те в името на Исуса Христа, лош или добър човек си?“ Мъжът отговорил: „Човек съм и недостоен служител на Исуса Христа, а тук живея в името на Света Троица, с помощта на Исуса Христа, света Богородица и свети Йоан Кръстител!“ По молба на княза той му показал пещерата, в която живея, казал му своето име Иван и това на родителите си Гестимулус и Елисавета. А така също, че живее в пещерата четиридесет и две години и никога не е напуснал. Млякото, което му давала сърната; му служело за прехрана. Князът не искал да вземе убитата от него сърна, но св. Иван му

Скалата с пещерата на св. Иван Чешки и общината „Св. Иван (Ян) под скалата“

Икона на св. Иван Чешки

казал да я отнесе със себе си, а месото ѝ да раздаде на бедни, за да се молят на Бога за техните души.

Когато князът се завърнал в замък си Тетин, разказал на жена си Людмила (бъдещата св. мчца Людмила Чешка) за неубикновената среща с този свят човек. На другия ден князът изпратил един чър-

ковен служител и шест други мъже да помоят св. Иван да посети Тетин. Те го качили на едно осле и се отправили за Тетин, където с голяма почит бил посрещнат от княз Борживой и жена му Людмила. Приели го в замък и му предложили храна, но той не вкусил нищо, благословил двамата и се върнал в пещерата си, придружен от същите мъже. Преди това помолил о. Павел, свещеника при замък, след три дни да отиде и отслужи света Литургия в пещерата му. Когато той дошъл, св. Иван се изповядал и му разказал за своя произход, за това, че обикнал пустиннически живот още от младини и след като се разделил с родителите си, дълго време обикалял много планини, докато ангел Божий го довел и му показал скалата, в която трябвало да се засели. В продължение на две години зли духове го нападали и измъчвали. Но когато решил да напусне пещерата, явил му се св. Йоан Кръстител и му казал: „Иване къде отиваш?“ Той му отговорил, че зли духове го измъчват и не му дават покой. Св. Йоан Кръстител му казал да се върне в пещерата и му дал кръст, с който да прогонва злите духове. Той се върнал в пещерата и въпреки че бил подлаган от сатаната и неговите служители на изпитания, той ги прогонвал със светия кръст.

След като се причастил с Тялото и Кръвта на Господа Исуса Христа, три дни след това починал и бил погребан съгласно желанието му на това място в скалата, където преживял целия си пустиннически живот.

Православната църква в Чехия празнува паметта на св. Иван Чешки на 25 юни и го прославя със следния тропар: „Когато в тъмнината на неверието живееше народът, явил се в пустинята ангел Божий и свидетелствал за Христотата православна вяра. Многопочитани свети Иване Чешки, моли Христа Бога да укрепи наследителите на отците ни и спаси нашите души.“

След смъртта му княз Борживой построил на това място храм, посветен на рождението на св. Йоан Кръстител. В този храм се предполага, че са запазени част от мощите на св. Иван Чешки. Неговият гроб станал място за поклонение. Непосредствено пред пещерата тече и освежава поклонниците водата на извора Иванка – извиращ от пещерата. На водата от извора се приписва чудотворна сила. В тайнствената атмосфера

на пещерата се намират проходи, които крият спомени за светия пустинник: издяланото в камък легло на светеца, камък с ясно отчетливи отпечатъци от усърдното коленичене по време на молитва. Два отвора в скалата имат интересен произход. Единият възникнал, когато св. Иван се опрял на скалата и тя се отместила, за да не го нарани. Другият отвор в тавана се нарича Дяволска дупка, през която отшелникът прогонвал злите духове, когато го изкушавали. Днес тези, които не се плашат да се изкачат на скалата, биват възнаградени от прекрасния изглед към околността, с живописния път на река Беоунка, извираща се около скалата. Все повече поклонници идват при скалата и търсят молитвената помощ на св. Иван (Ян) пред Бога.

Ставър, иконом
Димитър МАКЕДОНОВ

Ирече старецът...

За молитвата

Някога блаженият Епифаний, епископ Кипърски, получил вест от една палестинска община: „По твоите молитви, ние тук не изоставяме молитвено право, но с усърдие извършваме и Третия, и Шестия, и Деветия час, и Вечерната“ (става дума за целия денонощен кръг на богослужението – бел. прев.).

Той, като се досетил как стоят нещата, им отговорил: „Видно е, че останалите часове от деня прекарвате в празнота и без молитва: защото истинският монах трябва да носи непрестанно молитвата в сърцето си.“

Някои попитали авва Макарий: „Как да се молим?“ Старецът им отговорил: „Не бъдете многословни, но често изправяйте ръце към Бога и говорете: „Господи, както Ти знаеш, помилуй!“ Ако ви нападне изкушение, говорете: „Господи, помози ми!“ Той знае какво е полезно за нас и така ще постъпи с нас.“

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ 2003

Абонирайте се

за официалните издания на Св. Синод на БПЦ „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Начини за абонамент: 1. Като лично се абонирате в редакцията; 2. Като изпратите пощенски запис на адреса на редакцията, с точния Ви адрес; 3. Чрез пощенски запис по банковата сметка на Синодално издателство: ТБ Биохим, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19, б. код: 66096608, сметка: 1018147018.

Поради увеличаване на пощенските разходи Синодално издателство е принудено да увеличи от 2003 г. цените на изданията си.

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и, периода от време, за което искате да се абонирате (моля, попълнете четливо с печатни букви):

Име Презиме Фамилия
гр./с. п. код
общ. обл.
ж.к. ул.
№ бл. вх. ап. тел.

Изпратете на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложена квитанция от пощенския запис или копие на платежното нареждане.

(Цените за абонамент и адресът на издателството са публикувани на 8 стр.)

Станете разпространители

Синодално издателство Ви предлага да станете разпространители на нашите издания. Чрез публикуваната заявка могат да се поръчат над 5 бр. Продажната цена на „Църковен вестник“ е 0,60 лв., а търговската отстъпка е 0,10 лв., на сп. „Духовна култура“ – 1,00 лв., т.о. 0,20 лв. Отчитането става на тримесечие, като дължимите суми можете да изплатите чрез пощенски запис, по банков път или лично в редакцията. За повече информация: тел. 980 30 16, 987 56 11, втр. 245

ЗАЯВКА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ на „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Желая да получавам за разпространение броя „Църковен вестник“
..... броя „Духовна култура“

Моля заявените бройки да ми бъдат изпращани на адрес:
Име Презиме Фамилия
гр./с. п. код
общ. обл.
ж.к. ул.
№ бл. вх. ап. тел.

Попълнете заявката четливо и изчерпателно!

ОБРАЗИ НА БЪЛГАРСКАТА СВЯТОСТ

Слово за българските новомъченици

„Боже на нашите отци, които винаги поствъпваш с нас според Твоята кротост, не ни лишавай от милостта Си, но по техните молитви напъти в мир живота ни.“

Твоята Църква, Христе Боже, украсена като с багерница и висок с кръвта на Твоите мъченици по целия свят, чрез тях Ти вика: изпрати щедростите Си на Твоите люде: дарувай мир на Твоя народ и велика милост на душите ни.“

Какви думи да възбавим Христовите новомъченици? Как да изразим с немощния си език подвига на тези, които от света бяха откъснати като чужди, но раят ги прие като свои, които светоча страдаха за Христа за по-драгоценно от всички блага на този светен свят и с цялата кръв бяха обильно напоени и утвърдени основите на родната ни Църква, заради които подвиза портите адови няма да ѝ надделят, но по техните молитви ще пребъде вовеки и ще престави на Бога своите духовни плодове да самото Второ пришествие? Как да се отплатим на тези божи угодници, без чиято само-

жертва днес нямаше да сме православни? Защото Църквата нямаше да съществува, ако семената на вратата не бяха насадени чрез проповедта на апостолите, напоени с кръвта на мъчениците и узраснали по молитвите на преподобните.

Българските новомъченици, „узрихата подгравки и бичове, а също окови и затвор, с камъни бидоха избити, с трион рязани, на мъки подлагани; умряха с меч убити, скитаха се в овчи и кози кожи, лишавани, оскъбвявани и измъчвани; тия, за които светът не бе достоеен, скитаха се по пустини и планини, по пещери и земни пропасты“ (Евр. 11:36-38) Но койка са тези, които могат да разберат истинския смисъл на техния подвиз?

За какво се бореа тези божи угодници? Да избият турските зловорези и башибозуци ли? Да разрушат джамии ли? Или да свалят от власт комунистическата партия? Ще намерим ли в тях омраза към враговете на православието, ще открием ли в душите им проклятия срещу мюсюлмани и комунисти, ще ни се удаде ли смаян изборчо да докажем, че някога някоя са осъждали и нещо са искали да разрушат?... Не за да оскъдят, да правят разцепления и да рушат са живели и умрели Христовите новомъченици! И затова са станали именно мъченици, а не герои, хайдутни, революционери и дисидентни.

Христовите новомъченици не са делили хората на приятел и врагове на православието, а на познаващи и непознаващи Бога и са се молили „да се спасят всички човеци и да достигнат до познание на истината“ (1 Тим. 2:4). В своя живот те са извършили на дело Христовите и апостолските думи: „общавайте враговете си, благославяйте ония, които ви проклинат, добро правете на ония, които ви мразят и молеете се за ония, които ви обижат и гонят“ (Мат. 5:44), „благославяйте вашите гонители; благославяйте, а не кълнете“ (Рим. 12:14), „Злословени – благославяме; гонени – търпим; хулен – молим се“ (1 Кор. 4:12-13).

Не омразата към хората, а любовта към Бога е основата на мъченичеството. Именно тя е направила вратата на новомъчениците по-твърда от стоманата на ятаганите, по-силна от зловата на гонителите и по-безстрашна от яростта на демоните, защото „в любовта страх няма, но свършената любов пропъжда страха... Който се бои, не е свършен в любовта“ (1 Йон. 4:18). Това личи от отговора, който св. Висарий Смоленски даа, когато турците му предложили да приеме исляма, за да се спаси от мъченията: „Човек, който има любов към божествената истина, е непоколебим във вярата си. Смъртта ми ще ме направи безсмъртен пред бога.“ За тази любов към Христа са се жертвали българските новомъченици от османското иго, а по-късно и от времената на комунизма.

Подвигът на Борис (Енвер) и Серафим (Ешреф) Хакъеви, пострадали за Христа през 1913 г.

Тези новомъченици се родили в българомакеданското семейство Хакъеви в гр. Даръдере (дн. Златоград, Смолянска област). Къщата им се намирала в махалата „Голяма река“ до църквата „Св. Георги“. Най-големият от тримата братя Хакъеви, Енвер, се родил около 1870 г. От малък се проявил като буден и ученолюбив. В спомените на съвременниците си е останал като „висококултурен и образован българин“, „надарен с богат ум и голямо сърце“, запасен офицер, търговец, адвокат и виден общественик с голямо влияние“. Завършил турския правен факултет в Солун, завърнал се в Даръдере с юридическо образование. През 1902 г. бил назначен за секретар на общината и още в първите месеци след заемането на този пост проявил своя патриотизъм.

През с. г. в града бил създаден революционен комитет с председател свещ. Ангел Инджов и секретар учителката Евгения Пачилова. Комитетът събирал средства, закупувал оръжие и усилено се готвел за предстоящото Илинденско-Преображенско въстание. Тази дейност обаче била разкрита от турците. Енвер Хакъев тайно се срещнал с членове на комитета и предупредил секретарката Пачилова за грозящата ги опасност. Благодарение на това тя успяла да изгори комитетския архив, но членовете на комитета били заловени и заточени в Мала Азия.

Синът на Енвер Хакъев, Иван Ропоски, си спомня за него: „След Хюриета 1908 г. той бе кмет на Златоград, длъжност, която изпълняваше чак до идването на българските войски през 1912 г. Адвокат по професия, той познаваше много добре законите в тогавашна Турция и пред него се откриваше голяма перспектива за издигане до върховете на властта турска йерархия. Но него не го гласнеше високи длъжности.“

През време на кмтуването на Енвер, в сем. Хакъеви се случват две знаменателни събития, за които той разказва на 26 януари 1913 г. пред прот. Ной Ангелов. Най-малки-

ят брат Ешреф „боледувал и всяка надежда за оздравяване била загубена. Обаче, една страшна изненада... сред нощ ги смутила. Болният Ешреф завикал: „Аз оздравях и вече не съм Ешреф, а Серафим! След три години България ще дойде и всички акриян-помаци ще се кръстят!... Смына се... Серафим излиза във и говори същото. Закарали го в управлението, заплащвали го, но нищо не било в състояние да го принуди да измени името Серафим, защото човек му се явил и му казал, че ще бъде здрав, ако си промени името от Ешреф на Серафим. И от шест години болен, моментално станал здрав и читав и тъкмо след три години, както било казано на Серафим, България... дойде“ (има се предвид освобождението на Златоградския край от турско иго през ноември 1912 г. през Балканската война).

Другата случка става със сямия Енвер през 1912 г. „При къщата му имало старо черковище „Св. Георги“. Християните пожелали да построят там храм. Енвер не само не се противил, но изодаатил ферман – разрешение. Това създадо едно позорение спрямо него и влиянието му пред властите намалало. Когато черквата била построена, трябвало да се построи камбанария. Тогава Енвер, за да си възвърне влиянието пред властите, се обявил против построяването на камбанарията.“

Една вечер той отишъл на гости у свои сродници. На връщане пред него изтърпявал бял кон с ездач, с неопиесума красота, който извикал: „Ти ли си, който се противопоставяш за съграждане на камбанарията?“ И още му казал: „Ако исках да не умрем още тази нощ, отиди и събуди хаджи Костадин, настоятеля на черквата, и още утре да почнат строежа на камбанарията.“ На мига конят и ездачът изчезнали. Енвер изпълнил заповедта и от себе си дал на хаджи Костадин десет лири за камбанарията.“

През 1912 г. турците ясно виждали, че войната с България е неизбежна. Нашият народ не е можел да се примири с решението на Берлинския конгрес,

върнали робството в много от току-що освободените български земи и с голям ентузиазъм се готвел да воюва за своето национално обединение. Турските власти обявили обща мобилизация, която не подминала и Енвер Хакъев. Като запасен офицер той бил мобилизиран в Ксанти. През това време изпратените на служба в Кърджали златоградски българомакедани, начело с офицера Хасан Анджезов се вдигнали на бунт срещу командвания ги Явер паша и заявили: „Ние срещу своя народ няма да отиваме, няма да се стреляме и няма да се бием!“ По-нататъшните им действия принудили Явер паша да се изтегли с войските си в Гюмюрджина. Там той „наредил временното градско управление от първенците под председателството на отец Митанов. Дал им наставления добре да посрещат българските войски... и предал на отец Митанов ключовете на три военни склада с поръка да ги предаде на българските военни власти“. Накрая добили: „Надявах се, че моите войници ще се бият най-добре, а излезе един помак от Даръдере, който вдигна оръжие срещу мене и изрече, че не иска да се бие срещу народа си.“ Войниците от частта на Анджезов, мобилизирани от Дъръдере, Ерма река и др. селища се връщат в родните си места, дочакват идването на българската армия и се предават заедно с оръжието си. Научавайки за освобождението на Даръдере, Енвер Хакъев също се връща от Ксанти, за да осъществи една идея, отдавна зрееща в съзнанието на родолюбивия българомакедани.

Като по-образован, Енвер знаел историята и казал: „Аз ще покръпя целия помаклък.“ Само четири дни след освобождението на Даръдере, той подал до временното дошлия в града свещ. Пантелей Кузов от с. Соколовци молба да бъде покръстен заедно със семейството си. Последвали го брат му Серафим (Ешреф) и Хасан Анджезов. Агитирайки се помежду си, молби подали общо тридесет и осем семейства българомакедани. Изненадан от спонтанното им искане, свещеникът изпратил техните заявления до митрополития в Пловдив и до Св. Синод в София. „Беше минало доста време, може би месец-два от подаването на първите молби, но отговор бе получен към средата на декември 1912 г. Бе наредено на свещеника да подготви желаниите да се покръстят, да ги научи на молитви, да минат през оглашение и пр., според католическа Великий тревник. Тогава поп Пантелей беше сменен... а в Даръдере бе дошъл за свещеник о. Николай Янев от Момчиловци. Той трябваше да извърши кръщението. Сам той не знаеше какво съдържание Великий тревник, нито бе виждал такава книга, затова се бе двоумил как да постъпи. Отговор не бе съобщил на просителите, за да не ги разочарова, за го съобщил на църковните настоятели. Настроението между българомакеданите се бе подела агитацията за покръщаване... било повишено, затова настоятелите решили да пристъпят към него без Великия тревник и формалностите по оглашението.“

„Между българомакеданите се бе подела агитацията за покръщаване. Всички те си намерили кръстници и в уречения ден се явиха в черквата. По този случай църквата се напълни с хора не само вътре, но и отвън. Попът бе само един. Пристъпваха много и от нас войниците. Аз даже и пях в черквата. Кандидатите за покръстване се събраха в артиката (предната половина на черквата), където ние пеехме „Достойно ест“ и „Благословен грядий“. Всичко бяха деветнадесет души, първата партия, защото последваха и други партии. Всички се облякоха в бели платнени роби, мъжете по-къси, а жените – дълги до пети. Така ги въведохме в черквата. Там имаше казан с вода. Кръщаването стана с поръсване с вода, подрязване косите и мирсоване. Първо минаваха мъжете, след това жените и накрай децата. Това беше покръстването. С това то почна в Даръдере, откъдето се разпространи навсякъде из Родопите.“

Следва
Димитър ЛЕВОВ

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА 2003 г.	
„Църковен вестник“	сп. „Духовна култура“
1 година 21,00 лв.	1 година 18,00 лв.
3 месеца 10,50 лв.	6 месеца 9,00 лв.
3 месеца 5,25 лв.	3 месеца 4,50 лв.
Цена на 1 брой 0,60 лв.	Цена на 1 брой 1,00 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11
тел./факс 980-30-16
Главен редактор
свещ. АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ
Ръкопис не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Бюнкис, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018
Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!
Напомняме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за светски нужди.